

Het Groene Hoofd, een experiment

TEKST EN BEELD: ONNO BAKKER

Een van de vergroeningsprojecten in de Amsterdamse openbare ruimte is het Groene Hoofd. Het bestaat uit grote plantenbakken met wanden van gebroken hardsteen op een steiger in het IJ waar tot in de jaren 1970 de sleepboten van rederij Goedkoop aanlegden. De betonnen steiger staat op palen en is na het vertrek van de rederij van een asfaltlaag voorzien. De initiatiefnemers van het project Agaath Schoon en Henny Westland keken vanuit hun flat uit op het asfaltplateau en vroegen zich af of dit anders kon. Ze maakten een goed plan en wonnen een budget van het gemeentelijke fonds Buurtbudget Centrum Begroot. Mij vroegen ze het beplantingsplan te ontwerpen. Eind 2021 werd het plan

gerealiseerd en in november(!) werden de bakken beplant.

In een beregeningsinstallatie was niet voorzien. Even is gespeeld met de gedachte te beregenen met water uit het IJ, hoewel dat door de nabijheid van de sluisen in IJmuiden soms brak is, en met beregenen met brak water is weinig ervaring.

Het Groene Hoofd werd een experiment zonder garantie. Wat wél mogelijk was: een beplanting ontwerpen die zo zuinig mogelijk met water omgaat. En dat bleek niet zo gek uit te pakken.

Maritieme associatie Het IJ is een groot water dat vraagt om grootschalige antwoorden op de IJ-oever. De gemeente

Amsterdam had een voorkeur voor een robuust ontwerp en een beplanting die ook uit heesters zou bestaan. De heesters zijn er gekomen: *Tamarix* 'Pink Cascade', *Salix repens nitida* en *Salix purpurea* 'Nancy Saunders'. De complete beplanting wordt elke februari tot de grond terug gesnoeid zodat het totale verdampende bladvolume beperkt blijft. Het is in de basis een beplanting van vaste planten en grassen. De bakken staan grotendeels op een zeer zonnige en winderige plaats, dus werd er een plantengemeenschap gekozen die ook op esthetisch niveau associaties zou oproepen met kust, zilt, zon en water. De grond heeft een sterk bol profiel gekregen, wat extra volume én een associatie met de kust opleverde.

Maritieme beplanting van het Groene Hoofd. Op de voorgrond *Armeria maritima* 'Ballerina Red', erachter *Artemisia absinthium* 'Lambrook Silver'

Tenslotte werd er een 10 cm dikke laag gebroken maasgrind op aangebracht om de verdamping te beperken.

Uitbundig en explosief Het planten in november was overmacht. Het bouwen van de bakken nam nu eenmaal zijn tijd. De enthousiaste groep vrijwilligers, buurtbewoners die zich hadden aangemeld bij de initiatiefnemers, stond te trappelen om de planten in de grond te zetten. Een week na het planten werd het gebroken maasgrind 11/16 geleverd en tussen de planten verdeeld. Het vertrouwen in de ontwerper werd danig op de proef gesteld, er staken nog enkele zielige sprietjes boven het maaiveld uit en de winter moest nog beginnen.

De winter van 2021-2022 was een zachte winter. Het grind draineerde en beschermde de planten, het rijke substraat daaronder deed zijn werk. In maart en april kwam de ene soort na de andere boven het grind uit. Het voorjaar was meteen uitbundig en explosief. Witbloeiende *Centranthus ruber* groeide uit

tot reuzenexemplaren, *Euphorbia characias* bloeide tweemaal – trouwens alle mediterrane wolfsmelken deden het prachtig – de witte prikneuzen (*Lychnis coronaria* 'Alba') bloeiden zo uitbundig dat ze na de bloei het loodje legden, *Amsonia* 'Blue Ice' vormde in één zomer een sluitend gewas, terwijl *Amsonia*'s als traag te boek staan. De initiatiefnemers en de ontwerper waren trots en genoten van de aanblik van een prachtige, wilde, maritieme begroeiing.

Effectief? En toen begon de droogte. De planten gedroegen zich echter zoals planten in de natuur op droogte reageren. De groei werd wat minder, de bloei werd wat uitbundiger en de grassen werden wat geler. Het Groene Hoofd was beeldschoon. Toen de droogte extreem werd hebben de vrijwilligers een dag gesproeid met zwenksproeiers. Hoeveel liters er in de bakken is terecht gekomen weten we niet. Er is ook een blusboot van het Havenbedrijf langs geweest met brák water uit een heel dikke slang. Hoeveel brak water

er in de perken is gesproeid weten we ook niet. Hebben wij schade gezien aan de planten? Hoogstens dat de Asters nauwelijks gebloeid hebben. En dat de 5 *Salix purpurea* 'Nancy Saunders' zijn gestorven. Heeft het sproeien een noemenswaardig effect gehad? We hebben weinig gezien dat wees op een ernstig gebrek aan water. ■

Onno Bakker ontwerpt beplantingen in tuinen en in de openbare ruimte en tuiniert in potten langs zijn woonboot

✦ Het project Groene Hoofd wordt onderhouden door de buurt. Het krijgt een jaarlijks budget van de gemeente dat waarschijnlijk zal worden besteed aan planten en aan gereedschap. Het Groene Hoofd is te vinden naast Westerdoksdijk 40, Amsterdam, 10 min. lopen van het Centraal Station.

De hardstenen plantenbakken op de steiger in het IJ

Crambe maritima Onder: *Lychnis coronaria* 'Alba'

